

13. Kissinger, H. (1964). *A World Restored*. New York: University Library, Grosset & Dunlap.
14. Wendt, A. (1988). *U.S. Stance Toward the Soviet Union on Trade and Technology*.
15. Rosenau, J. (1969). *International Politics and Foreign Policy*. New York: Free Press.
16. Dougherty, J. and Pfaltzgraff, R. (1981). *Contending Theories of International Relations*. Cambridge: Harper \* Row.

*Матеріал надійшов до редакції 05.08.2020 р.*

УДК 327.51+327.56

**Євгенія Левитська-Доба,**

аспірантка кафедри міжнародних відносин  
факультету міжнародних відносин, політології та соціології,

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова,

ORCID ID: 0000-0002-2091-8690

leticia.doba@gmail.com

DOI 10.29038/2524-2679-2020-02-17-29

## **КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОСНОВИ ПОЛІТИКИ США СТОСОВНО КИТАЮ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ**

*Однією з ключових проблем міжнародної політики перших років минулого десятиліття XXI ст. є американо-китайські відносини, які поступово еволюціонують від усеосяжного партнерства до гострого антагонізму. Незважаючи на запевнення Пекіна в тому, що зовнішня політика країни має лише мирну мету, Сполучені Штати Америки висловлюють занепокоєння через швидкий розвиток економічної, а також військової могутності Пекіна, яка вже вийшла за рамки Азійського регіону та впливає наразі прямо чи опосередковано на зовнішню політику більшості країн світу. Економічне протистояння Пекіна й Вашингтона на сучасному етапі розвитку відносин уже переросло в торгову війну. Ураховуючи ядерний статус обох учасників цього протистояння, розповсюдження антагонізму з економічної сфери на політичну та військову становить реальну загрозу безпеці не лише в Азійсько-Тихоокеанському регіоні, але й у світі загалом. Становлення КНР як нового центру сили збіглося зі*

стратегічним «поверненням США до Азії» при адміністрації Б. Обами та політикою «Зробимо Америку великою знову» Д. Трампа, обидві з яких мали за мету стримувати зростаючу міць Китаю. Зі свого боку, Пекін використовує власну економічну силу для того, щоб запобігти утворенню антикитайської коаліції під егідою Вашингтона в безпосередній близькості від своїх кордонів. Вірогідність загострення кризи, яка наразі перебуває в замороженому стані, актуалізувала пошук шляхів її вирішення і в теоретичній, і в практичній площинах. Сьогодні на темі американо-китайських відносин зосереджено увагу не лише академічного середовища, але й представників найвищих політичних кіл чи не кожної країни світу. Такий інтерес зумовлюється різноманітністю факторів: для США – це питання критичне в контексті перебування й надалі в статусі світового гегемона; для Китаю – можливість проєкціювати свою економічну могутність на політичну площину й виконати критичні завдання власної зовнішньої політики в статусі нового світового гегемона.

**Ключові слова:** міжнародна система; національний інтерес; баланс сил; політика стримування Китаю; торгова війна; Китай; США; національна стратегія безпеки.

## 1. ВСТУП

**Постановка проблеми.** Формування й реалізація зовнішньої політики Сполучених Штатів Америки являє собою складний, багатогранний процес взаємодії різних владних інститутів США, основними з яких є президент, Рада національної безпеки, Держдепартамент, міністерство оборони й Конгрес, котрі мають різний погляд і вплив на зовнішньополітичний вектор Вашингтону щодо Китаю. Аналіз доктринальних документів і доповідей виконавчої влади США, що включають стратегії національної безпеки, доповіді Міністерства оборони та Державного департаменту США, дає можливість простежити оцінку Вашингтона щодо позицій Китаю та виявити інструментарій, який США готові втілити в життя задля забезпечення власних національних інтересів.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Актуальність теми зумовлює високий інтерес до неї в наукових колах і різних групах дослідників. Найбільшу частину аналітичних та дослідницьких матеріалів представляє американська наукова школа внаслідок того, що китайський напрям стає одним із провідних у зовнішній політиці Сполучених Штатів, і дослідження містять у собі ще й прикладний та рекомендаційний характер, який може використовуватися під час формування національної стратегії держави. Зміни, що відбувались у Білому Домі у 2008 р., ознаменували початок нової епохи, як і у

висвітленні американської політики як щодо Китаю та АТР, так і щодо самих американо-китайських відносин. Із того часу кількість політологів, котрі сконцентрували свою увагу на аналізі та прогнозуванні відносин США з КНР, значно зросла.

**Мета статті** – аналіз офіційних джерел, серед яких – національні стратегії, двосторонні угоди, офіційні пресрелізи та виступи представників США для визначення концептуальних основ Вашингтону щодо Китайської Народної Республіки.

**Теоретичні основи дослідження.** Центральним у межах дослідження є розгляд національних інтересів США в контексті балансу сил у протистоянні з КНР на основі основних постулатів неореалізму, що визначено теоретиком К. Уолтцом [1].

## **2. МЕТОДИКА ДОСЛІДЖЕННЯ**

Характер статті визначив застосування певного спектра загальносуспільних, політологічних, соціологічних й історичних методів, принципів та підходів. Їх вибір пов'язаний із метою та завданнями роботи. Для досягнення поставленої мети дослідження застосовано метод івент-аналізу, або аналіз подій, заснований на спостереженні за динамікою подій у двосторонніх американо-китайських відносинах із метою визначення основних тенденцій їх розвитку й еволюцію політичної ситуації, яку вони створюють навколо себе. Також важливою складовою частиною є контент-аналіз, адже основною метою є розкриття концептуальних основ через аналіз основних положень зовнішньополітичних документів і доктрин Сполучених Штатів Америки.

## **3. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ**

Формування й реалізація зовнішньої політики Сполучених Штатів Америки являє собою складний, багатогранний процес взаємодії різних владних інститутів США, основними з яких є президент, Рада національної безпеки, Держдепартамент, міністерство оборони й Конгрес, які мають різні погляд і вплив на зовнішньополітичний вектор Вашингтону щодо Китаю.

Аналіз доктринальних документів і доповідей виконавчої влади США, що включають стратегії національної безпеки, доповіді Міністерства оборони та Державного департаменту США, дає можливість простежити оцінку Вашингтону щодо позицій Китаю

й виявити інструментарій, який США готові втілити в життя задля забезпечення власних національних інтересів. Вивчивши тези Стратегії національної безпеки США 2010 р., 2015 р. та 2018 р., можемо відстежити еволюцію сприйняття двосторонніх відносин із КНР від «глибокого й ефективного співробітництва з одним із найвагоміших центрів впливу XXI ст.» у 2010 р. до «довгострокового протистояння зі стратегічним противником» у 2018 р.

Так, у 2010 р. в Стратегії національної безпеки США серед партнерів, із якими Вашингтон сподівається на плідну співпрацю, виокремлено ключові центри впливу, до яких віднесено Китай, Індію та Росію, і країни, вплив яких на міжнародній арені зараз значно зростає, як-от: Бразилія, ЮАР та Індонезія [2, с. 11]. У цьому контексті згадано, що кооперація із вищезазначеними партнерами в розв'язанні глобальних проблем не є більше грою з нульовою сумою.

Одним із найпріоритетніших векторів зовнішньої політики названо азіатський унаслідок того, що різке економічне зростання азіатських країн наразі має великий вплив на американський розвиток. США, як зазначено в тексті Стратегії, уже зробили багато кроків до залучення азіатських країн, уключаючи участь Сполучених Штатів у регіональних міжнародних організаціях, дво- та багатосторонніх діалогах, посилення торгово-економічної кооперації. Для забезпечення більш рішучої ролі в регіональних справах Вашингтон висловлював свої наміри щодо інтенсифікації кооперації з АСЕАН та в рамках Форуму Азіатсько-Тихоокеанського економічного співробітництва, Транстихоокеанського партнерства, Східноазійського саміту [2, с. 43].

Щодо взаємодії з Китаєм, то на початку президентства Б. Обама зазначалося, що США продовжуватимуть підтримувати позитивні, конструктивні й усебічні відносини з Китаєм для просування таких пріоритетів, як економічне відновлення, протидія кліматичним змінам та нерозповсюдження ядерної зброї. Вашингтон сконцентрував свою увагу на контролюванні програми військової модернізації Китаю; на підготовці до того, щоб інтереси та союзники США як на регіональному, так і на глобальному рівнях, не зазнали негативних наслідків від китайського піднесення; на заохоченні КНР до зовнішньополітичних рішень, які сприятимуть миру, безпеці й процвітанню, коли його вплив зростатиме. Як основний інструмент залучення Китаю до мирної партнерської співдії названо Стратегічний й Економічний діалог для вирішення більш широкого кола питань та покращення комунікації між військовими з обох сторін із метою зменшення недовіри. Також у

документі зазначено про наміри брати участь у процесах, які сприятимуть зменшенню напруженості між Китайською Народною Республікою й Тайванем. Відзначено те, що розбіжності не повинні перешкоджати співпраці з питань, що становлять взаємний інтерес, оскільки прагматичні та ефективні відносини між Сполученими Штатами й Китаєм є важливими для вирішення основних викликів ХХІ ст. [2, с. 43].

У середині другого президентства Б. Обама в Стратегії національної безпеки США вже 2015 р. акцентування уваги здійснюється не на сфери, у яких США та Китай можуть розвивати своє партнерство, а на проблеми в американо-китайській взаємодії. Південно-Китайське море вказано як основний вузол протиріч і перешкод, що заважають кооперації та партнерству. Більш жорстко звучить позиція США щодо Азіатсько-Тихоокеанського регіону, адже вказано, що Сполучені Штати були, є й будуть Тихоокеанською силою. Розв'язання безпекових питань регіону, уключаючи територіальні конфлікти в Південно-Китайському морі й безпекове питання Корейського півострова, визнається пріоритетним зовнішньополітичним завданням. Американське керівництво виражало рішучість закріпити за собою ключову роль у процесі формування довгострокового розвитку регіону для зміцнення стабільності й безпеки, сприяння торгівлі в умовах відкритої та прозорої системи й забезпечення поваги загальних прав і свобод [3, с. 24].

У цьому ж документі вже починають звучати претензії США на адресу Китаю в контексті кіберзлочинності та промислового шпигунства й значного військового росту, що викликає певні сумніви. У документі вказано, що Вашингтон буде уважно стежити за військовою модернізацією та розширенням присутності КНР в Азії, одночасно шукаючи шляхи зменшення ризику військово-тактичного непорозуміння. Що стосується кібербезпеки, то Сполучені Штати висловили намір уживати необхідних заходів для захисту американського бізнесу від кіберкрадіжок комерційної таємниці з комерційною вигодою, приватними суб'єктами чи китайським урядом [3, с. 24].

При президентстві Д. Трампа риторика, зафіксована в Стратегії національної безпеки США 2018 р., стала більш різкою та радикальною на адресу Пекіна. Китай названо стратегічним конкурентом, який використовує хижацьку економіку для залякування своїх сусідів, воєнізуючи акваторію Південно-Китайського моря. Китай, за положеннями документа, використовує військову модернізацію, аби змусити сусідні країни змінити міжнародний порядок Індо-Тихоокеанського регіону на свою користь. Поки Китай продовжує



економічне й військове зростання, утворюючи владу за допомогою загальнодержавної довгострокової стратегії, він продовжуватиме проводити програму військової модернізації, мета якої – гегемонія в Індо-Тихоокеанському регіоні в найближчій перспективі та посунення Сполучених Штатів для досягнення глобальної переваги в майбутньому. Найбільш далекосяжною метою цієї оборонної стратегії, за текстом документа, є встановлення прозорих та неагресивних військових відносин між Вашингтоном і Пекіном [4, с. 1–4].

Також в останній Стратегії національної безпеки йдеться про те, що довгострокові стратегічні змагання з Китаєм і Росією є головними пріоритетами для Державного департаменту. Отже, зростання могутності Китаю визнається основною загрозою безпеці й процвітанню США сьогодні [4, с. 1–4].

Продовжуючи характеристику позицій виконавчої влади США до американо-китайських відносин, згадаємо й про звітність Державного департаменту США. Основними є щорічні «Доповіді зі стану прав людини в країнах світу». У доповіді 2019 р. виділено такі проблеми із забезпеченням прав людини в КНР: арбітражне позбавлення життя й інші незаконні чи політично мотивовані вбивства, катування, умови утримання людей у в'язницях, незабезпечення прозорості процедури громадського суду, проблема політичних в'язнів, незаконне державне втручання в приватне життя та кореспонденцію людини, свобода самовираження й свобода ЗМІ, зокрема Інтернету, свобода наукової думки, віросповідання, переміщення, проблема захисту біженців, а також свобода політичної думки та непрозорість і демократичність виборів. Така оцінка й пильна увага до внутрішніх справ Китаю дуже турбує Пекін та провокує його на відповідні дії [5].

Також цілі й пріоритети зовнішньої та оборонної політики Сполучених Штатів можна характеризувати, ґрунтуючись на регулярних доповідях Міністерства оборони США, таких як щорічна «Доповідь щодо військової могутності Китайської Народної Республіки» [6] та «Огляд ядерної політики» [7], що містить розділ про КНР, і доповідь «Військова могутність КНР» [8] Розвідувального управління Міністерства оборони США. Ці доповіді допомагають охарактеризувати бачення Пентагона щодо Китаю та розширюють інструментарій оцінки й прогнозування розвитку американо-китайських відносин у цілому. Однією з основних є «Доповідь щодо військової могутності Китайської Народної Республіки» [6].

За положеннями доповіді 2019 р., комуністична партія Китаю формує стратегію розвитку військових сил КНР у новій ері як намагання

реалізувати давні націоналістичні прагнення повернути Китай на позиції сили, процвітання та лідерства на світовій арені [6, с. 2].

Зовнішня політика Китаю сприяє трансформаціям міжнародної системи на умовах Пекіна й згідно з ідеями та принципами, які саме Пекін вважає важливими для реалізації його концепції побудови «суспільства зі спільним майбутнім для людства». У документі приділено увагу тому, що у 2019 р. КНР визнала, що її збройні сили повинні відіграти більшу роль у реалізації її зовнішньої політики, висвітлюючи все більш глобальний характер, який Пекін приписує своїм військовим потужностям [6, с. 4].

Цілі військової модернізації Китаю, на думку Розвідувального управління Міністерства оборони США, співмірні та частково ширші за прагнення національного розвитку. Економічний, політичний, соціальний та безпековий розвиток Китаю взаємо підсилюють і підтримують китайську стратегію національного піднесення. КПК вважає економічний розвиток центральною рушійною силою, яка визначає китайську модернізацію у всіх сферах, включаючи й збройні сили. Економічний розвиток Китаю підтримує його військову модернізацію не лише шляхом забезпечення зростаючих оборонних бюджетів, але й завдяки економічним партійним ініціативам, таким як Економічний пояс Шовкового Шляху й «Зроблено в Китаї–2025» [6, с. 11].

Китайська стратегія розвитку військово-цивільного злиття охоплює декілька взаємопов'язаних аспектів, серед яких – злиття китайської оборонної промислової бази та цивільних технологій КНР і цивільної промислової бази; інтегрування й використання науково-технічних інновацій у військовому та цивільному секторах; виховання кадрів і поєднання військової та цивільної експертизи й знань; уведення військових вимог до цивільної інфраструктури та залучення цивільного будівництва для військових цілей тощо. Хоча така стратегія має більш широкі цілі, ніж придбання іноземних технологій, утім, таке всебічне залучення цивільної та військової сфер КНР турбує Розвідувальне управління Міністерства оборони США, оскільки через відсутність чіткої межі між цивільною й військовою економіками КНР американські та інші світові компанії певною мірою беруть участь у спонсорстві оборонної промисловості Китаю, що не відповідає стратегічно-військовим інтересам Вашингтону [6, с. 18].

Також Міністерство оборони США турбує, що КПК не визначила у доктринальних документах, що має на увазі під своїм прагненням мати військову сферу світового рівня наприкінці 2049 р. Однак у контексті національної стратегії Китаю КПК мають на меті розробити військову

силу, яка дорівнює або в деяких аспектах перевершує військові сили США та будь-якої іншої великої держави, котру Китай розглядає як загрозу власному суверенітету, безпеці й інтересам розвитку [6, с. 24].

Загалом виступи та висловлювання представників Міністерства оборони щодо Китаю, зазвичай, відрізняються куди більш радикальними й жорсткими формулюваннями, ніж ті, що містяться у виступах американського президента та представників Держдепартаменту. Посадові особи Міністерства оборони нерідко виступають за проведення стосовно Китаю тих чи інших елементів політики «стримування»: обмеження можливостей Китаю купувати озброєння на зовнішніх, особливо західних, ринках; інтенсифікація військового співробітництва США з Тайванем, у тому числі збільшення масштабів продажу озброєнь; збереження й розширення американської військової присутності в Східній Азії; створення регіональної системи ПРО в Східній Азії та ін.

Важливу, хоча й обмежену роль у процесі формування зовнішньої політики США, у тому числі й на її китайському напрямі, відіграє також американський Конгрес. На думку Я. В. Лексютіної, у формуванні китайської політики конгресмени переслідують здебільшого цілі, що визначаються вузько політичними інтересами, ідеологією й цінностями. Нерідко конгресмени у формуванні та висуненні своїх зовнішньополітичних ініціатив виходять із кон'юнктурних міркувань, прагнення підвищити своє фінансування й рівень підтримки з боку електорату. Зазвичай, діяльність Конгресу має певною мірою антикитайську спрямованість і дестабілізуюче впливає на американо-китайські відносини.

Як уже зазначалося стосовно американських президентів, конгресмени-демократи стосовно Китаю зазвичай акцентують увагу на правозахисній проблематиці й американо-китайських протиріччях в економічній сфері, а республіканці – на проблемі Тайваню, питаннях протиракетної оборони та ядерного нерозповсюдження.

Можна відзначити дві базові причини формування критичної позиції Конгресу щодо Китаю: залежність законодавців від електорату і їхня схильність до впливу лобі. У зв'язку з тим, що громадська думка в США з 1990-х рр. під впливом трагічних подій на площі Тяньаньмень у червні 1989 р. і тривалої практики порушення прав людини китайською владою, критично налаштоване стосовно Китаю, законодавці, нехтуючи нанесенням потенційної шкоди американо-китайським відносинам, розглядають антикитайську діяльність як засіб підвищення фінансування й підтримки з боку американського електорату. Зазвичай, на появу



таких ініціатив Китай реагує не лише найсильнішою критикою на адресу американських законодавців, але й пред'являє претензії до виконавчої влади США, як такої, що не здатна упоратися з власними конгресменами.

У рамках вивчення поглядів законодавчої влади США щодо Китаю цікавим є розгляд діяльності такого органу, як Комісія, зважаючи на економіку та безпеку США й Китаю, створену Конгресом Сполучених Штатів у жовтні 2000 р. із законодавчим мандатом контролювати, розслідувати та подавати Конгресу щорічний звіт про наслідки для національної безпеки торгово-економічних відносин між Сполученими Штатами й Китайською Народною Республікою, і надавати Конгресу рекомендації щодо законодавчих та адміністративних дій.

У 2019 р. цією інституцією надано такі рекомендації Конгресу Сполучених Штатів Америки [9]. По-перше, Конгрес, на думку Комісії, повинен приймати закони та підзаконні акти щодо надання фінансової допомоги вільним і демократичним ЗМІ в країнах Азіатсько-Тихоокеанського регіону, тим самим підтримуючи демократичну протидію китайському впливу й пропаганді на території сусідніх до КНР країн. По-друге, Конгрес повинен зобов'язати публікувати доповіді для китайських інвесторів і підприємців, у яких викривали спонсорство китайським урядом китайських партнерів США та умови, за котрих таке спонсорство надано. Отже, комісія сподівається, що Вашингтон зможе протидіяти неконтрольованій участі американських підприємств у розвитку китайської економіки та військової галузі. По-третє, Конгрес повинен на законодавчому рівні перешкоджати кооперації або хоча б надавати всеосяжну оцінку колаборації американських і китайських науковців, особливо у високотехнологічній, космічній та військовій галузях. По-четверте, Сполученим Штатам потрібно забезпечувати механізми контролю вивезення академічної й технічної думки до Китаю.

Особливе місце відведено, формуванню правильної реакції Вашингтону щодо прагнення Пекіна побудувати військові сили світового рівня до 2019 р. Серед рекомендацій Комісії фігурує необхідність залучення китайськомовних спеціалістів для правильного трактування офіційних документів, заяв із боку КНР та її практичних дій, які здійснюються для досягнення цієї мети.

Конгресу також рекомендовано проводити експертну оцінку, визначаючи ситуації та події, у яких Китай реалізовував діяльність, ще може бути спрямована на встановлення військової присутності й домінування в регіоні, розташування сил оперативного реагування в АТР тощо. Ця оцінка повинна включати також аналіз інтересів китайських

державних підприємств та інші комерційні інтереси, пов'язані з китайським урядом, який інвестує в стратегічні активи, такі як порти та аеродроми на своїй території й території інших країн Азіатсько-Тихоокеанського регіону, і повинна пропонувати варіанти, які можуть бути використані Вашингтоном, щоб відмовити держави АТР приймати пропозиції китайського уряду щодо розміщення китайських військових сил на своїй території та акваторії [10].

Окремо в доповіді виділено важливість для Сполучених Штатів таких регіональних напрямів зовнішньої політики, як Океанія та Сингапур, зокрема й тайванський напрямок.

Отже, формування зовнішньополітичного курсу Сполучених Штатів Америки стосовно Китайської Народної Республіки формується під впливом багатьох факторів та поглядів різних інституцій.

#### **4. ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ**

На сьогодні в доктринальних документах США Китай фігурує як стратегічний конкурент, який використовує інструменти впливу на своїх партнерів, котрі не відповідають стандартам міжнародного ринку, та який хоче змінити порядок в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні на свою користь. Ця характеристика є дещо парадоксальною якщо до найбільшого торгового партнера, так і зовнішнього кредитора. У процесі формування зовнішньополітичної стратегії США в китайському векторі простежуємо відмінності в підходах американських владних інститутів. Так, президент розглядає американо-китайські відносини в контексті стратегічних, глобальних і регіональних інтересів США; Міністерство оборони вбачає в Китаї переважно державу, спроможну кинути виклик регіональному й глобальному домінуванню США; Конгрес же трактує американо-китайські відносини як набір окремих проблемних питань двосторонньої взаємодії поза контекстом регіональної та глобальної політики США й перебуває в залежності від електорату та під впливом антикитайського лобі. КНР наразі підриває позиції Вашингтону як єдиного глобального центру сили. Між державами існує ще низка нерозв'язаних проблем, серед яких – Тайванське питання, права людини та свободи віросповідання в СУАР і Тибеті, свобода навігації й проблеми Південно-Китайського моря тощо. Відповіддю Сполучених Штатів на вищезазначені проблеми є оточення Китаю мережею закордонних військових баз і регіональної системи ПРО в АТР. Утім, перехід одного з конфліктних питань у гарячу фазу протистояння маловірогідний

не лише через ядерний статус обох держав, але й через масштабну економічну взаємозалежність США та КНР. Тому Вашингтон продовжує нарощувати свій прямиий і опосередкований вплив на регіональних акторів для підриву могутності Китаю, не вступаючи в пряме відкрите протистояння зі своїм стратегічним конкурентом.

### СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Waltz, K. N. (2000). Structural Realism after Cold War. *International Security*, 25, 5–41. [http://www.columbia.edu/itc/sipa/U6800/readings-sm/Waltz\\_Structural%20Realism.pdf](http://www.columbia.edu/itc/sipa/U6800/readings-sm/Waltz_Structural%20Realism.pdf)
2. The White House (2010, May). *National Security Strategy*. [https://obamawhitehouse.archives.gov/sites/default/files/rss\\_viewer/national\\_security\\_strategy.pdf](https://obamawhitehouse.archives.gov/sites/default/files/rss_viewer/national_security_strategy.pdf)
3. The White House (2015, February). *National Security Strategy*. [https://obamawhitehouse.archives.gov/sites/default/files/docs/2015\\_national\\_security\\_strategy\\_2.pdf](https://obamawhitehouse.archives.gov/sites/default/files/docs/2015_national_security_strategy_2.pdf)
4. Department of Defense (2018a). *Summary of the National Security Strategy of the United States of America*. U.S. Department of Defense.
5. Department of State (2019). *Country Reports on Human Rights Practices: China (Includes Hong Kong, Macau, and Tibet)*. U.S. Department of State.
6. Office of the Secretary of Defense (2020, September 1). *Military and security development including the People's Republic of China*. US Dept of Defense. <https://media.defense.gov/2020/Sep/01/2002488689/-1/-1/1/2020-DOD-CHINA-MILITARY-POWER-REPORT-FINAL.PDF>
7. Department of Defense (2018b, February 2). *Nuclear Posture Review*. U.S. Department of Defense. <https://dod.defense.gov/News/SpecialReports/2018NuclearPostureReview.aspx>
8. Defense Intelligence Agency (2019). *China Military Power: Modernizing a Force to Fight and Win*. [https://www.dia.mil/Portals/27/Documents/News/Military%20Power%20Publications/China\\_Military\\_Power\\_FINAL\\_5MB\\_20190103.pdf](https://www.dia.mil/Portals/27/Documents/News/Military%20Power%20Publications/China_Military_Power_FINAL_5MB_20190103.pdf)
9. U.S.-China Economic and Security Review Commission. (2019, November). *Report to Congress of the U.S.-China Economic and Security Review Commission. Executive Summary and Recommendations*. <https://www.uscc.gov/sites/default/files/2019-11/2019%20Executive%20Summary.pdf>.
10. Лексютина, Я. В. (2012). *Американо-китайские отношения в условиях трансформирующейся международной системы в начале XXI в.* Санкт-Петербург: Изд-во СПбГУ.

### CONCEPTUAL FUNDAMENTALS OF THE US POLICY TOWARDS CHINA AT THE CURRENT STAGE

One of the key issues of international politics in the first decade of the XXI century are the US-China relations that are gradually evolving from a comprehensive partnership to a sharp antagonism. Despite Beijing's assurances that the country's foreign policy has a purely peaceful goals, the United States

are concerned about the rapid development of Beijing's economic and military power, which has already spread beyond the Asian region and now affects the vast majority countries' foreign policy directly or indirectly. The economic confrontation between Beijing and Washington at the present state of relations has already grew into a trade war. The nuclear status of both participants of this confrontation, the antagonism in both the economic and the political spheres becomes a real threat to security not only in the Asia-Pacific region, but within the whole world. China's emergence as a new center of power coincided with the strategic «return of the United States to Asia» under the Obama administration and Trump's «Make America Great Again» policy, both of which were intended to curb China's growing power. In turn, Beijing is using its economic power to prevent the formation of an anti-Chinese coalition under the auspices of Washington in the immediate vicinity of its borders. The probability of escalation of the crisis, which is currently in a frozen state, has actualized the search for ways to solve the main security issues in both theoretical and practical terms. Today, the issue of US-China relations is in the focus not only of academia, but also of among the representatives of the highest political circles in almost every country in the world. This interest is conditioned by a variety of factors: for the United States, it is a critical issue in the context of remaining a world hegemon; for China – the opportunity to project its economic power on the political dimension and solve critical problems of its own foreign policy in the status of a new world hegemon.

**Key words:** international system; national interest; balance of power; China's containment policy; trade war; China; USA; national security strategy.

## REFERENCES

1. Waltz, K. N. (2000). Structural Realizm after Cold War. *International Security*, 25, 5–41. [http://www.columbia.edu/itc/sipa/U6800/readings-sm/Waltz\\_Structural%20Realism.pdf](http://www.columbia.edu/itc/sipa/U6800/readings-sm/Waltz_Structural%20Realism.pdf)
2. The White House (2010, May). *National Security Strategy*. [https://obamawhitehouse.archives.gov/sites/default/files/rss\\_viewer/national\\_security\\_strategy.pdf](https://obamawhitehouse.archives.gov/sites/default/files/rss_viewer/national_security_strategy.pdf)
3. The White House (2015, February). *National Security Strategy*. [https://obamawhitehouse.archives.gov/sites/default/files/docs/2015\\_national\\_security\\_strategy\\_2.pdf](https://obamawhitehouse.archives.gov/sites/default/files/docs/2015_national_security_strategy_2.pdf)
4. Department of Defense (2018a). *Summary of the National Security Strategy of the United States of America*. U.S. Department of Defense.
5. Department of State (2019). *Country Reports on Human Rights Practices: China (Includes Hong Kong, Macau, and Tibet)*. U.S. Department of State.
6. Office of the Secretary of Defense (2020, September 1). *Military and security development including the People's Republic of China*. US Dept of Defense. <https://media.defense.gov/2020/Sep/01/2002488689/-1/-1/1/2020-DOD-CHINA-MILITARY-POWER-REPORT-FINAL.PDF>
7. Department of Defense (2018b, February 2). *Nuclear Posture Review*. U.S. Department of Defense. <https://dod.defense.gov/News/SpecialReports/2018NuclearPostureReview.aspx>



8. Defense Intelligence Agency. (2019). *China Military Power. Modernizing a Force to Fight and Win*. [https://www.dia.mil/Portals/27/Documents/News/Military%20Power%20Publications/China\\_Military\\_Power\\_FINAL\\_5MB\\_20190103.pdf](https://www.dia.mil/Portals/27/Documents/News/Military%20Power%20Publications/China_Military_Power_FINAL_5MB_20190103.pdf)

9. U.S.-China Economic and Security Review Commission. (2019, November). *Report to Congress of the U.S.-China Economic and Security Review Commission. Executive Summary and Recommendations*. <https://www.uscc.gov/sites/default/files/2019-11/2019%20Executive%20Summary.pdf>.

10. Leksiutyna, Ya. V. (2012). *The US-China relationships in conditions of transforming international system in the beginning of XXI cent.* Yzd-vo SPbHU (In Russian).

*Матеріал надійшов до редакції 11.12.2020 р.*

УДК 327

**Віктор Павлюк,**

кандидат історичних наук, професор кафедри країнознавства,

Національний університет «Острозька академія»,

ORCID ID: 0000-0002-7231-9883

[viktor.pavlyuk@oa.edu.ua](mailto:viktor.pavlyuk@oa.edu.ua)

DOI 10.29038/2524-2679-2020-02-29-45

## **МІЖНАРОДНІ ПРОЄКТИ Е. МАКРОНА: КОНЦЕПЦІЇ Й ПРАКТИЧНЕ ВТІЛЕННЯ**

*У статті проаналізовано зміст пропозицій Е. Макрона щодо реформування ЄС, оцінено можливість їх практичного втілення та підтримку серед європейської спільноти; охарактеризовано дії франко-німецького тандему в контексті реформування ЄС; з'ясовано особливості франко-російських відносин, найближчі перспективи їх розвитку; осмислено місце України в зовнішньополітичних концепціях Франції на сучасному етапі. Амбітні пропозиції Е. Макрона щодо реформування Європейського Союзу, зокрема ідеї створення міністерства фінансів ЄС, уніфікації частини податків, створення спільної європейської армії й спільного оборонного бюджету, формування загальноєвропейського агентства з питань мігрантів та інші, спрямовані на пошук шляхів розв'язання актуальних проблем і кризових явищ, із якими стикається об'єднана Європа в останні роки. Однак ці радикальні кроки не отримали широкої підтримки в багатьох державах-членах та інституціях ЄС. Тому, якщо говорити про реалізацію конкретних пунктів проекту реформування ЄС Е. Макрона,*